

забруднення питної води, забруднення поверхневих водойм, забруднення ґрунту відходами, забруднення харчових продуктів, використання барвників та ГМО, сонячна активність, бурі тощо.

Отже, в результаті цього невеликого дослідження даної тематики, можна зробити наступний висновок: що вплив екологічних чинників та факторів є найважливішим критерієм оцінювання рівноваги психологічного здоров'я особи, зокрема, досліджено роль психологічної стійкості та вплив стресу. Розглянуто психологічне здоров'я людей, які були учасниками у катастрофі на ЧАЕС, розкрито пряму дію радіації на психічний стан. Виділено основні чинники та фактори середовища життєдіяльності людини [2].

1. Вплив екологічних чинників на психічне здоров'я особистості. URL: [https://psj.oa.edu.ua/articles/2014/n26ua/Hushuk\\_NZ\\_Vyp\\_26.pdf](https://psj.oa.edu.ua/articles/2014/n26ua/Hushuk_NZ_Vyp_26.pdf)
2. Екологічна психологія. URL: <https://pandia.ru/text/78/358/61.php>
3. Поняття про предмет та об'єкт екологічної психології. URL : <https://sdamzavas.net/1-39995.html>
4. Екологічна психологія як наука. URL: <https://mir.zavantag.com/psihologiya/18738/index.html?page=2>
5. Психологічні аспекти екології. URL: <https://referat.co/ref/618473/read?p=2>
6. Екопсихологія та предмет і об'єкт її вивчення. URL: <https://eco.bobrodobro.ru/13568>

### **Катерина ЗАКРИТНА**

курсант ННІ права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції

*Науковий керівник:*

### **Максим ШЕВЯКОВ**

старший викладач кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (м. Дніпро, Україна)

## **ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ**

Науковці стверджують, що будь-які бойові дії мають «психотравматичний вплив» на цивільних людей, так само, як на військових, адже індивідуальна психічна травма поступово має здатність трансформуватися в колективну, соціально-культурну травму. Загострення

конфліктів, активне поширення інформації та обговорення її в засобах масової інформації (ЗМІ), лише загострюють ситуацію, психологічну напругу. Людина, стаючи «віртуальним свідком», спостерігаючи за фото і відео трагічних подій, отримує психологічну травму. Інтернет-видання, соцмережі, які публікують інформацію своїми діями посилюють психологічний тиск на населення, підтримуючи страх і тривожність.

У результаті досліджень впливу військових конфліктів на психічне здоров'я населення, було виокремлено групи осіб підвищеної вразливості до психологічних наслідків війни. До цієї групи віднесли жінок, дітей, підлітків, а також людей, які потрапили до складних життєвих обставин додатково до військових конфліктів. Діти та підлітки є достатньо психологічно вразливими, адже їх нервова система перебуває в процесі розвитку і не здатна протидіяти зовнішнім впливам, проблеми з психологічним здоров'ям спровокувало висвітлення військових конфліктів по телебаченню та у соцмережах. [2]

Більшість військових, які брали участь у бойових діях, зазнали впливу великої кількості стресорів, пов'язаних з військовою обстановкою. Від низькоінтенсивних, вплив від час перебування далеко від дому та сім'ї до високоінтенсивних: смерть побратимів, отримання поранень тощо. Данні стресори стали фізичним та психологічним випробуванням військовослужбовців, їх знатність протистояти цим чинникам в умовах бойової обстановки. [1]

Зарубіжні дослідники дійшли до висновку, що внаслідок травматичних подій особи можуть зазнавати не лише негативних психологічних змін, а також і позитивних, позитивні наслідки травматичного досвіду отриманого внаслідок участі в бойових діях знайшли своє місце у концепції посттравматичного зростання особистості (ПТЗО). Посттравматичне зростання визначають, як зміни психологічного стану, що виникли внаслідок боротьби зі складними життєвими обставинами. [4]

У великій кількості військових після повернення в мирне життя була помічена підвищена агресія, нездатність адаптуватися і як результат – алкоголізм, наркоманія тощо. Але є і інша частина людей, які пройшли війну та після повернення додому змогли адаптуватися у мирному житті, на вигляд такі люди наче й мухи не скривдять, але їх психологічне здоров'я вже було зруйноване подіями, які їм довелось пережити. Нерідко військовослужбовців охоплюють апатія та сум, що поступово переростають у депресію, з'являється страх за власне життя, який повільно заповнює усі думки. Страх ламає здатність бійців критично мислити, що призводить до необміркованих дій. Внаслідок перебування в зоні бойових дій у військовослужбовців виникають смертельно небезпечні психологічні проблеми – це бойовий стрес та психологічна травма. Бойовий стрес пояснюють, як психологічну реакцію, на ті події та на те, з чим психіка до війни не зустрічалась, він робить військовослужбовців небоєздатними або неефективними у першому бою,

стрес провокує у бійців активну реакцію. З метою підготовки та загартування психіки бійців до небезпеки, проводяться бойові навчання з умовами максимально наближеними до умов війни. Виділяють основні реакції військових на стрес, по-перше, жах, паніка, втеча з місця бою, тобто від фактора стресу, по-друге, ступор, коли замирає людина і психіка та не здатна здійснити дію або вчинок. [3]

У результаті можна дійти висновку, що внаслідок довгого перебування в зоні бойових дій в осіб формуються різні типи поведінки внаслідок деструктивної стресової трансформації.

1. Tedeschi R. G. Calhoun L. G. The post-traumatic growth inventory: Measuring the positive legacy of trauma. *Journal of Traumatic Stress*. 1996. Vol. 9. No3. P. 455–471.

2. Зубовський Д. С. Структура прояву особистісного зростання учасників АТО у посттравматичний період. Теоретичні і прикладні проблеми психології: зб. наук. пр. Східноукраїнського національного університету імені В. Даля. Сєверодонецьк, 2018. No 3 (47). С. 177–188.

3. «Що таке бойова психотравма і що з нею робити» URL: <https://armyinform.com.ua/2021/05/19/shho-take-bojova-psyhotravma-i-shho-z-neyu-robyty/>

4. «Спокій але не байдужість»: як конфлікти та загроза війни впливають на психіку та як не панікувати. URL: <https://suspilne.media/203742-spokij-ale-ne-bajduzist-ak-konflikti-ta-zagroza-vijni-vpivaut-psihiiku-ta-ak-protidiati-panici/>

## **Юрій ЗАНЬКО**

курсант факультету  
правоохоронної діяльності  
Національної академії Державної  
прикордонної служби України  
імені Богдана Хмельницького  
(м. Хмельницький, Україна)

## **АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУДОВОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЇХ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ**

На сучасному етапі свого державотворення Україна зазнає складних викликів щодо формування правової держави та громадянського суспільства. Так, демократизація усіх сфер суспільного життя та зростання рівня політичної участі громадян в управлінні державою реалізуються на базі стійких політичних суперечностей, також присутня нестабільність щодо роботи державних органів, побутує невизначеність та нечіткість у законодавчій сфері. Безпосередньої актуальності питання аналізу проблем формування громадянського суспільства та правової держави в Україні набуває також у зв'язку із потребою подолання попереднього, неефективного